אילימא למעוטי חתול. כלומר דוקא זאב דריס בתימרי רברבי ולא חתול: **ורבי תימא** קמשמע לן דזאב בגסה נמי דרים. כלומר דלהכי נקט מן הזאב ומעלה לאשמועינן דכל מן הזאב ומעלה שוה דמה לרי בגסה אף ה"ז זאב בגסה: **הכי** גרסינן אמר רב חסדא דרוסת חתול ונמייה בגדיים וטלאים. ולא גרסינן נך במילתיה דרב חסדא דאי גרס ליה א"כ כי פריך ליה מברייתא מנן נמי פריך וכי משני הוא דאמר כבריבי אריך לומר דקאי נמי בריבי אנן ואילו מתני' קתני נך דיש לו דרוסה ומתניתין איירי בכל עניין אף במקוס שאין מצילין וכי תימא דאמי דמחלק בריבי היינו בגדיים וטלאים אבל בעופות לא א"כ מאי קא פריך מהכיא תרגגולתא דהוה בי רב כהנא ואע"פ שעל כרחך אנו צריכין לחלק משום דלא תקשה ברייתא אמתניתין היינו משום דקסבר דבעופות קלי זיהריה ובגדיים וטלאים לא קלי זיהריה אבל בריבי סובר דמקוס שיש לו מצילין קלי בין בעופות בין בגדיים וטלאים אבל במקוס שאין מצילין אין לו כלל ארס ואי הוה גרסינן נך במילתא דרב חסדא אם כן אף בנך נמי היינו צריכין לומר כן ועוד לאיכא דאמרי דמשני דברייתא כבריבי היא א"כ לרב חסדא יש דרוסה לנך בכל עניין אף בגדיים וטלאים ומאי איריא דתני מתניתין עוף הדק אפילו גדיים וטלאים נמי: **מ"מ** לרב חסדא קשיא. ואי"ת ולישני ליה דברייתא באימרי רברבי וי"ל דדומיא דנך קתני דאף בגדיים וטלאים אין לו דרוסה ומיהו לפירוש איכא דאמרי דאוקי לברייתא כבריבי ובאין לו מצילין לא הוי חתול דומיא דנך דדרוסת הנך בעופות בכל עניין ובגדיים וטלאים לא דריס בשום עניין ומתוך כך יתישב אמאי לא מוקי ברייתא נמי לגישנא קמא כבריבי ובאין להן מצילין הא במצילין יש להן דרוסה משום דדומיא דנך קתני דאין לו דרוסה בכל עניין: יש

אבל דרוסה לית להו ותסברא נץ לא דרים והתנן ודרוסת הנץ הא לא קשיא כאן בעופות כאן בגדיים וטלאים מכל מקום לרב חסדא קשיא הוא דאמר כי האי תנא דתניא בריבי אומר לא אמרו אין דרוסה אלא במקום שאין מצילין אבל במקום שיש מצילין יש דרוסה ובמקום שאין מצילין אין דרוסה והא ההיא תרגגולת דהואי בי רב כהנא דרהט חתול בתרה ועל [ה]לאידרונא [ו]ואיתחיד דשא באפיה ומחייה לדשא בסיחופיה ואשתכח עלה חמשה קורטי דמא הצלת עצמה נמי כהצלת אחרים דמי ורבנן זיהרא אית ליה ולא קלי זיהריה [ז]איכא דאמרי הא מני בריבי היא דתניא בריבי אומר לא אמרו יש דרוסה אלא במקום שיש מצילין אבל במקום שאין מצילין אין דרוסה ובמקום שאין מצילין אין דרוסה והא ההיא תרגגולת דהואי בי רב כהנא דרהט חתול בתרה ועל לאידרונא ואיתחיד דשא באפיה ומחייה לדשא בסיחופיה ואישתכח עליה חמשה קורטי דמא הצלת עצמה נמי כהצלת אחרים דמיא בעא מיניה רב כהנא מרב יש

אכל במקום שיש [ח]לה מליל. הוא כועס ויש לו ארס חזק וכשמכה בצפורן משליך בה ארס ודרך חסדא בשיש מצילין: **בסחופיה.** פלוט"א: **חמשה קורטי דמא.** ארס של חמש אצבעות: **הצלת עצמה.** שהיא עצמה מצלת גופה ובורחת: **ורבנן.** דפליגי עליה דבריבי דאמרי אפילו יש מצילין אין דרוסה בהאי דמא דמשתכח בדשא מפרקי לך: **איכא דאמרי.** דרב חסדא אפילו במקוס שאין מצילין קאמר דיש דרוסה ומתניתין דנקט זאב משום איימרי רברבי נקט [ט]והא מתניתין דנקט עד שתנקב לחלל בריבי היא ובמקום שאין מצילין ורבנן פליגי עליה: **לא אמרו יש דרוסה.** לחתול: **אכל במקום שאין מצילין כו'.** ורבנן סברי אף במקום שאין מצילין יש דרוסה: אף

(מתניתא) [מתניתין] הוה אמינא אורחא דמלתא קתני כלומר מה דתנן ודרוסת הזאב אורחא דמלתא קתני כלומר ואפ' חתול ומה דקתני דרוסת הזאב לא מדכר זאב אלא דאורחא דמילתא דזאב דדריס קמ"ל רב זאב למעוטי חתול אבל דריסה לית להו. כלומר אי לא ניקב לאו טרפה בשביל (אדם) [ארס]. נמיה חיה קטנה. אלא במקום שאין מצילין כלומר במקום שאין מציל שום בר נש מידה שאין כועס עליה אבל במקום שיש מצילין שכועס על הבהמה יש דרוסה. דאישתכח עליה חמשא קורטא דדמא על בבא: הצלת עצמה כהצלת אחרים דמי. כלומר כיון דאיתחיד בבא באנפיה כעס ודרס.

ח) נראה לג"ל דחוליות יש שם ולגעות ליתא.

עין משפט נר מצוה

קנט א ב ג מיי' פ"ב מהל' טומאת מת הל"ח סמג עשין רלא ומיי' פ"י מהל' שחיטה הלכה ב סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' נד סעיף ד:

קס ד ה מיי' פ"י מהל' שחיטה הל"ו סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' נד סעי' ה:

קסא ו מיי' פ"ט מהל' שחיטה הל"ה סמג שם טוש"ע יו"ד סי' מח ס"ג:

קסב ז ח ט מיי' פ"ה מהל' שחיטה הל"ד סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' מז סעיף ה:

קסג י מיי' שם טוש"ע שם סעי' ב:

קסד כ טוש"ע שם סעי' ד ואפילו כשאין מצילין יש לרוסה כרב חסדא אליבא דרבנן:

רבינו גרשום

וכמה יהא חסרון. שאינו חשוב רוב בניינו: בש"א ב' חוליות ובית הלל אומרים אפילו לא חיסרו אלא חוליא אחת אינו סותר ימי נזרו ואינו מגלח ואמר רב יהודה אמר שמואל וכן לטרפה. אפילו לא חיסר אלא חוליא טרפה וכיצד אמרת דאינה טרפה עד שתיעקר צלע מעיקרה. בשלהי כפלי כלומר דחוליא [ח] לית בה צלע. א"כ הוה ליה מקולי דבית שמאי כו' כלומר אי אמרת וכן לטרפה הוו להו ב"ה לחומרא וב"ש לקולא: א"ל רבא כי אתשיל ההוא לענין כו' כלומר כי אתשיל כמה חסרון בשדרה לענין טומאה איתשיל ולא לענין טרפה דהוו להו ב"ש לחומרא: ברוב גובה או ברוב היקיפה כו' רוב גובה מקרום של מוח עד הפה רוב היקיפה מאזן לאזן: ותפשוט ליה מהא דתנן או שנקרע רוב החיצונה ואמרי במערבא דכרס החיצונה זהו בשר החופה את רוב הכרס וש"מ דבשר החופה את רוב הכרס ברוב קרוע מידי הוא טעמא אלא לשמואל כו' מי הוא אמורא שאמר בשר החופה את רוב הכרס ברובו שמואל והוא לא סבר דמה דתנן או שנקרע רוב החיצונה זה בשר החופה את רוב הכרס דחזינן (למיפרך) למימריה בזה הפרק יעקב אמר נחמני אמר שמואל מקום שאין בה מילתא זהו כרס הפנימי ושאר הכרס זהו הכרס החיצונה ומה דתנן או שנקרע רוב החיצונה לא אמר מבשר החופה את רוב הכרס אלא מכרס עצמו ועדיין תיבעי לן לשמואל בשר החופה את רוב הכרס ברוב קרוע או ברוב נטול: בבהמה מן הזאב ולמעלה כלומר כגון דוב וארי בעופות מן הנץ ולמעלה דורסין אבל אם פחות מנץ אין לו דרוסה נץ זה אוסטיור בלע"ז: וכי תימא דזאב אפי' בגסה דורס כלומר אשמעינן. ואיבעית תימא למעוטי חתול ואי

מסורת הש"ס

א) [נעיל מכ: וסס נסמן] אהלות פ"ב משנה ג, **ב)** [פי' סוף וקן], **ג)** [יומא פ. זבחים לח: לקמן קה. בכורות ל: ערכין מז:], **ד)** ל"ל רבא, **ה)** [נעיל מב.], **ו)** [נעיל נ:], **ז)** [ל"ל הלמן], **ח)** [שם], **ט)** [גי' הרא"ש רבי אלעזר וכן בפרש"י ד"ה גברא], **י)** [בעניין ד: וש"נ], **כ)** [תרגום של ויצא המדרה (בראשית מג פ"ל) ועאל לאידרון], **ל)** פי' מאליו, **מ)** ס"א ל"א גדול הדור,

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה גברא אגברא קא רמית דרבי אלעזר אדרב כל"ל: **ב)** ד"ה נמייה וכו'. נ"ב עיין שבת קמו ע"ב בד"ה משום דיתשא וכו' פרש"י דנמייה שכן הוא:

לעזי רש"י

מרטרינ"א. נמייה. פלוט"א [פוט"א]. כף-רגל.

מוסף רש"י

כמה חסרון בשדרה. ותצלע מעורת שדרה ותיזון כשאר עצם כשעורה שאינו מטמא בהאהל (עדובין ד.) אלא במגע ובמשא כדין עצם כשעורה, דאילו שדרה שלמה וגולגולת שלמה ורוב מניינו ורוב בניינו תנן באהילות (פ"ב מ"ג) דמטמאין באהל ואע"פ שאין עליהן בשר (לעיל מב:). **וכן לטרפה.** נב"ש לא הוי' טרפה בצליר משמי חוליות ונב"ה בחוליא אחת מיטרפא (שם). בשהו שניקבה. בשהו (לעיל מב.). **בשר החופה.** פירשמיו וחזו קרום עב העובר על כל החלב וקורין לו טיגפ"ל ויצאו מן המזה ועד היכיכים והכוס הקרוי פנל"ל מעוטו נחבה בצלעות המזה וכובו אחת אומו קרום, ורוב המילוה דקאמר מתניתין רוצין כמה יש מן הקרום כנגד אומו רוב הכרס ואם נקרע שם רוב מה שיש מן הקרום כנגד הכרס טרפה ואם ממקום שהכרס כלה ולמטה נקרע אומו קרום כשרה (שם). **מקום שאין בו מילה.** מקום יש בכרס חלק שאין שם אומו אמר שגוכרין בכוותמיס מן הכרס (שם).

שיטה מקובצת

א) ואתא רב לפרושי מתני' דדוקא: **ב)** אבל במקום שיש מציל: **ג)** משום אימרי רברבי נקט ומתניתא דקתני עד: **ד)** ולמעלה שוה דמה ארי בגסה אף אינהו נמי בגסה:

כמה חסרון בשדרה. ולא תטמא באהל בלא בשר: **וכן לטרפה.** לבית מיטרפא בחדא חוליא. אלמא לשמואל עקירת חוליא הוא דטרפה ולא עקירת צלע: **בשילהי כפלי.** יש חוליות הרבה שאין שם צלעות: **ולתנייה גבי קולי בית שמאי.** אי לענין טרפה נמי פליג ליתנייה בעדיות דקתניא התם כל קולי בית שמאי וחומרי בית הלל דהא לגבי טרפה הוו בית שמאי לקולא: **כי איתשיל.** חסרון שדרה בבית המדרש: **לענין.** טומאת אהל נשאלה לפניהם בכמה חסרונה דהתם בית שמאי לחומרא: **רוב גובהה.** מן העיניים ולמעלה. רוב היקפה גדול מרוב גובהה: **ברוב קרוע.** וכ"ש ברוב נטולה: **או ברוב נטול.** שיטל רובה אבל ברוב קרוע לא מיטרפא: **הפשוט.** דברוב קרוע קאמר דהא אי שנקרע תנן ומפרשינן [נ:] להאי רוב חילוקה דהיינו בשר החופה: **מידי הוא טעמא.** הא דמיבעיא לן ברוב קרוע או ברוב נטול: **אלא לשמואל.** דהא איהו אמרה להא שמעתא לעיל אלא שנעקרה וכו' ושמואל לא מפרש למתניתין כדאמרי במערבא [נ:] אלא מקום שאין בו מילה דהיינו בכרס עצמו ואיהו מוסיף האי טרפות דבשר החופה אמתניתין דגמרא גמירי ליה ותנא דמתניתין מייתי לה בזה הכלל: **מן הזאב ולמעלה.** הוי דרוסה וזאב בכלל אבל מזאב ולמטה אין לו ארס חזק להמית בהמה אלא עופות: **ובעופות.** הגדרסין: **מן הנץ ולמעלה.** יש לו כח לדרוס עוף חבדו: **וכי תימא.** אי לאו דרב הוה אמינא לעולם חתול נמי הוא דריסה דקה ומתניתין קא משמע לן דזאב אפילו בגסה נמי דריס ומשום דאיירי בגסה נקט זאב: **גברא אגברא קא רמית.** א] דרבי אלעזר אדרב דרב סבר רבי יהודה פליג ות"ק אפילו בגסה קאמר ואיצטריך דרב לאשמועינן דמן הזאב ולמטה אפילו בדקה נמי לא דלא תימא האי דקתני זאב משום גסה אבל דקה אפילו חתול נמי: **ואיבעית אימא לעולם.** מתניתין נמי ממעטו חתול אפילו מדקה דזאב גופיה דקתני בדקה קאמר כר' בנימין ואתא רב לפרושי [ג] דדוקא נקיט זאב במתני': **מהו דתימא.** האי דנקט זאב משום דאורחיה למידרס ולעולם הוא הדין לחתול קמ"ל רב: **ב] נמייה.** חיה היא ויש אומרים שהיא מרטרינ"א בלע"ז: **גדיים וטלאים.** דקיס שבדקה ומודה רב חסדא בחליס ורחליס כמתני': **עד שתינקב לחלל.** כקוץ בעלמא ועד שיקבו הדקין. ומדשוי להו כקוץ בנקובה מכלל דארס שלה אין מזיק אפילו לעופות וכל שכן לגדיים וטלאים: **בריבי.** שם חכם [ד]: **לא אמרו אין דרוסה.** לחתול: **אלא במקום שאין מצילין.** לעוף או לגדי מידו דאינו כועס כל כך ולא אליס זיהריה: **אכל במקום שיש [ה]לה מליל.** הוא כועס ויש לו ארס חזק וכשמכה בצפורן משליך בה ארס ודרך חסדא בשיש מצילין: **בסחופיה.** פלוט"א: **חמשה קורטי דמא.** ארס של חמש אצבעות: **הצלת עצמה.** שהיא עצמה מצלת גופה ובורחת: **ורבנן.** דפליגי עליה דבריבי דאמרי אפילו יש מצילין אין דרוסה בהאי דמא דמשתכח בדשא מפרקי לך: **איכא דאמרי.** דרב חסדא אפילו במקום שאין מצילין קאמר דיש דרוסה ומתניתין דנקט זאב משום איימרי רברבי נקט [ו]והא מתניתין דנקט עד שתנקב לחלל בריבי היא ובמקום שאין מצילין ורבנן פליגי עליה: **לא אמרו יש דרוסה.** לחתול: **אכל במקום שאין מצילין כו'.** ורבנן סברי אף במקום שאין מצילין יש דרוסה:

אף לחולדה. שהיא קטנה הימנו יש דרוסה וכ"ש לחתול: **אף לחתול.** שהוא גדול אין דרוסה וכ"ש לחולדה. ולקמיה מתרלינן לה: **באימרי רבדבי.** בבהמה דקה ס"ל אין דרוסה לחתול כדאמר רב לעיל (דף נב:) בבהמה מן הזאב ולמעלה: **בגדיים וטלאים.** דקיים מאד: **שאר עופות טמאים.** חוץ מן הגס והנץ: **והא אנן תנן ודרוסת הנץ בעוף הדק.** מכלל דשאר עופות אפילו בעוף הדק לא: **בדרבדבי מיניה.** [א]ואפ"ה עוף הדק הוא: **בית היני.** שם מקום: **ביד.** שהכהו בידו: **רגל.** אחרונה: **אכל שן לא.** דאין ארס החיה בשיניה: **שלא מדעת.** דכיון דשלא מדעת נפל כגון מן הגג על הבהמה אע"פ שנתקעה בפרנו בגבה אין משליך בה ארס: **לאחר מיתה.** קס"ד שמת האריה ואחר כך נפל על הבהמה: **דדרים.** מחיים ולא הספיק לשלוף בפרנו ממנה עד שפסקו את ידו ומיתה דקאמר מיתת האבר שנחתך: **דשליף.** כשחולץ ומוציא לפרנו מגבה: **ומלאה לפורן.** [ב] תלושה בגב: **רוב אריות דורסין.** כלומר [ג]אע"פ שרוב אריות דורסין וקיים לן שכל הדורס אין לך אחד בהן שתשמט לפרנו: **נתחכך.** השור ולפורן זו בכותל היתה: **רב נטעמיה.** לקמן: **מקום לפורן.** שלא נשמט ולא נמלא שם הלפורן אלא מקומה ומכתה ניכרת בשור: **לחה.** שהיה בה דם: **עבידא דמשתמטא.** ושמא דרס: **בדרא דסיחופיה.** שעומדות בגב השור כסדר שהן סדורות ביד האריה: **אימר לנבא.** והא אמרינן אין דרוסה לכלב דאין לו ארס: **על.** ארי ביינייהו ויש"ב שם: **שלמא שוי.** עשה שלום עמהם כדרך כמה חיות שנעשות תרבות וגדלות עם בני אדם ובהמות ואין מזיקין: **נח ריפחיה.** בהני ולא חיישינן לדריסה באחרינא[ד]: **מעואי.** נוהם: **מקרקרין.** גועות. דלשון לעקת ארי לחוד ולשון לעקת כל בהמה לחוד כמו בלשון עברית נוהם (איוב לז:) וגועה (שם כב:) וערוג (איל) ולהל (שם) ולפלוף (עופות) וחרץ (כלב):

אהדדי

יש דרוסה לחתול **או לאו בו'.** הרב ר' יצחק בר"מ מפרש דכל הנך בעיות הוי בכמה זימנין דפעם דאשונה היה עוסק בעופות ושאלו אם יש דרוסה לחתול והשיב לו רב אפילו לחולדה יש דרוסה ושוב היה עוסק באימרי רבדבי ושאלו אם יש דרוסה לחולדה אם לאו והשיב לו אפילו לחתול אין דרוסה ושוב היה עוסק בגדיים וטלאים ושאלו חולדה וחתול יש להם דרוסה או לא ול"ל דרוסה ולא לחתול יש דרוסה ולא לחולדה וכן היה מפרש הרא"ש עובדא דשבת פ' תולין (דף קלח. ושם ד"ה בעא) גבי כילה מהו אמר לו אף מטה אסורה מטה מהו א"ל אף כילה מותרת כילה ומטה מהו א"ל כילה אסורה ומטה מותרת ולא קשיא כו' ועוד י"ל דכל הנך הוו בפעם אחת בתחלה שאלו יש דרוסה לחתול או לא א"ל אתה שואל סתם יש דבר שאף לחולדה יש דרוסה והדר בעי מיניה אם לחולדה יש דרוסה בכל מקום וא"ל אף לחתול פעמים שאין דרוסה והדר בעי מיניה כיון דזה וזה פעמים יש דרוסה ופעמים שאין דרוסה שויס הן או לא אמר לו יש דבר דאפילו לחתול יש דרוסה ולחולדה אין דרוסה וכענין זה יש לפרש ההיא דשבת: **שאר עופות טמאים** יש להן דרוסה **או אין להן דרוסה.** הך דרוסה היינו דשדי זיהריה כי שליף ואין זה כי ההיא דלקמן (נט.) דכל עוף הדורס טמא דהוי מסימני טומאה ולא מבעיא ליה הכא אלא בעופות טמאין אבל פשיטא דאין דרוסה לטהורים: **ובא** מעשה **לפני חכמים ואמרו יש דרוסה.** וא"ת ולישני ליה דהכא רחל קטנה היתה ורב כהנא אירי באימרי רבדבי וי"ל דא"כ מאי איריא דנקט רב כהנא שועל אפילו חתול נמי:

ובא מעשה לפני חכמים ואמרו אין דרוסה. וא"ת ולישני ליה דהכא רחל גדולה היתה וכן משמע מדלא נקט טלה וי"ל דא"כ לא הוה רב דימי משמיענו שום חדוש בהאי מעשה דאפילו לחתול אין דרוסה בדבדבי: **קא** משמע לן דבהדי דשליף שדי זיהריה. יש שטועין להתיר לשחוט כשהנץ שוכב ע"ג העוף ולא הסיר רגליו עדיין דאכתי לא שליף ולא שדי ביה זיהריה ואסור לעשות כן דכשהנץ רודף אחר העוף ולוכדו מכהו כמה פעמים ברגליו ודריס ושליף כמה זימנין: **רוב** אריות דורסים. וא"ת אפילו אם תמצא לומר דלפורן זה מחמת חיכוך אתא מ"מ אפילו בשאר שוריס שאין בהם לפורן היה לנו לחוש כיון דרוב אריות שבין השוריס דורסין ובסמוך נמי דקאמר אדיי אבל מקוס לפורן חיישינן למה לי מקוס לפורן כלל ואומר ר"ת דהכי פירושו רוב אריות דורסין כלומר רואין לדרוס שהן בריאים ודורסים ומעוטן חולין ואין דורסים ורוב אריות הדורסים שהם בריאים אין

יש דרוסה לחתול או אין דרוסה לחתול א"ל אף לחולדה יש דרוסה לחולדה א"ל אף לחתול אין דרוסה לחתול ולחולדה יש להן דרוסה או אין להן דרוסה א"ל לחתול יש דרוסה לחולדה אין דרוסה ול"ק הא דא"ל אף לחולדה יש דרוסה בעופות הא דא"ל אף לחתול אין דרוסה באימרי רבדבי הא דא"ל לחתול יש דרוסה לחולדה אין דרוסה בגדיים וטלאים בעי רב אשי שאר עופות טמאין יש להן דרוסה או אין להן דרוסה א"ל רב הלל לרב אשי כי הוינן בי רב כהנא אמר שאר עופות טמאין יש להן דרוסה והאנן תנן ודרוסת הנץ בעוף הדק דרוסת הנץ בדכוותיה ואינך בדזוטרא מינייהו ואיכא דאמרי [א]דרוסת הנץ בדרבי[ב] מיניה ואינך בדכוותייהו אמר רב כהנא משמיה דרב שימי בר אשי אין דרוסה לשועל איני והא כי אתא רב דימי אמר מעשה ודרס שועל רחל במרחץ של בית היני ובא מעשה לפני חכמים ואמרו יש דרוסה אמר רב ספרא ההיא חתול הוה איכא דאמרי אמר רב כהנא משמיה דרב שימי בר אשי [ב]יש דרוסה לשועל איני והא כי אתא רב דימי אמר מעשה ודרס שועל רחל במרחץ של בית היני ובא מעשה לפני חכמים ואמרו אין דרוסה אמר רב ספרא ההוא כלב הוה אמר רב יוסף [ג]נקטינן [ג]אין דרוסה לכלב אמר אביי נקטינן [ד]אין דרוסה אלא ביד לאפוקי רגל דלא [ה]אין דרוסה אלא בצפורן לאפוקי שן דלא [ו]אין דרוסה אלא מדעת לאפוקי שלא מדעת דלא [ז]אין דרוסה אלא מחיים לאפוקי לאחר מיתה דלא אמרי השתא שלא מדעת אמרת לא לאחר מיתה מיבעיא לא צריכא דדרים ופסקוה לידיה מהו דתימא בהדי דדרים שדי זיהריה קמ"ל בהדי דשליף שדי זיהריה אמר רבה בר רב הונא אמר רב ארי שנכנס לבין השוורים ונמצא צפורן בגבו של אחד מהן אין חוששין שמא ארי דרסו מאי טעמא רוב אריות דורסין ומיעוטן אין דורסין וכל הדורס אין צפרנו נשמטת וזאת הואיל וצפורן יושבת לו בגבו אימר בכותל נתחכך אדרבה רוב שוורים מתחככין ומיעוטן אין מתחככין וכל המתחכך אין צפורן יושבת לו בגבו וזה הואיל וצפורן יושבת לו בגבו אימר ארי דרסו איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי אוקי מילתא אחזקיה הו"ל ספק דרוסה ורב לטעמיה דאמר [ג]אין חוששין לספק דרוסה אמר אביי לא אמרן אלא צפורן אבל מקום צפורן חוששין וצפורן נמי לא אמרן אלא לחה אבל יבשה עבדה דמשתמטא ולחה נמי לא אמרן אלא חדא אבל תרתי ותלת חיישינן והוא דקיימא בדרא דסיחופיה איתמר רב אמר אין חוששין לספק דרוסה ושמואל אמר [ח]חוששין לספק דרוסה דכולי עלמא [ט]ספק על ספק לא על אימא לא על ספק כלבא ספק שונרא אימא כלבא [י]על שתיק ואיתוב ביניייהו אימר שלמא שוי [כ]קטע רישיה דחד מינייהו נח מריתחיה [ל]איהו קא מעואי ואינהו קמקרקרן בעותי קא מבעתי אהדדי

לפורן נשמטת מהן וזו הואיל ולפורן יושבת לו על גבו מסתמא האי ארי חולה הוא ולא מחמת דרוסה בא לפורן זה לכאן אלא בכותל נתחכך והיה האריה שוכב אצל הכותל ומחמת שנתחכך השור בכותל וברגלו של ארי נשמטה ממנו הלפורן וישבה לו על גבו ופריך אדרבה אע"ג דרוב שוריס מתחככין מ"מ רוב שוריס אין מתחככין במקום שרגל ארי מונחת שם שתשב לו לפורן על גבו ויש לתלות הלפורן בדריסת האריה ואע"ג דרוב הבריאים הדורסים אין לפורן נשמטת ומסיק דאיכא למימר הכי והכי ורב לטעמיה דלא חיישינן לספק דרוסה [מ] דאוקמינן אחזקתה קמייתא בחזקת שלא נדרס:

כל הדורס אין הצפורן נשמטת. האי כל לאו דוקא וכן כל המתחכך דבסמוך אלא כלומר רוב הדורסין רוב המתחכך[נ]: שרקפא

מסורת הש"ס

[א] [נס"ל: בדרבדבי, וכן גי' רא"ש ור"ן], [ב] [פרש"י על זה תמצא בעירובין ה. ד"ה והאמר ר"ן], [ג] [לעיל מג: וע"ש תוס' ד"ה קפכן], [ד] [משלי כח], [ה] איוב ו, ו] [מהליס מב], [ו] [ירמיה ה ח], [ז] ישעיה י, ט] שמות יא, י] [וע"ע תוס' יבמות לז. ד"ה אין],

הגהות הב"ח

[א] רש"י ד"ה ונמצא לפורן תחובה בגב כ"ה כרש"י שבאלפס:

מוסף רש"י

נקטינן. מסורת מאבותינו מנהג מרבותינו (עירובין ה.).

עין משפט נר מצוה

קסה א מיי' פ"ה מהלכות שחיטה הל' ה סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סימן מז סעיף ג:

קסו ב ג מיי' שם הלכה ד ו טוש"ע שם סעי' ח:

קסז ד ה מיי' שם הל"ז טוש"ע שם סעי' ו:

קסח ו מיי' שם טוש"ע שם סעי' ז:

קסט ז מיי' שם טוש"ע שם סעי' ח:

קע ח מיי' שם הל"א טוש"ע שם סעי' יד:

קעא ט מיי' שם הל"ב טוש"ע שם סעי' יג:

קעב י כ ל מיי' שם הל"א טוש"ע שם סעי' ט:

שיטה מקובצת

[א] בדרבדבי מיניה בגדולים ממנו ואפי' הכי עוף הדק הוא: [ב] רוב אריות דורסין כלומר אע"ג דרוב אריות דורסין קים לן שכל הדורס: [ג] לדריסה באחריני. וני"ב נ"א לדריסה אחרינא: [ד] לספק דרוסה דאוקמה אחזקתה:

רבינו גרשום

שאר עופות טמאין. כלומר דרוסת הנץ חזינן במתניתין שאר עופות טמאין יש להן דרוסה: לאפוקי רגל דלא. כלומר של אחריו: אלא מדעת. כלומר שדעתו לדרוס אבל שלא מדעת אין חשוב דריסה: קמ"ל בהדי דשליף שדי זיהרא. כלומר בהדי דשליף ידו מבהמה ובהדי דשליף כבר (ככר) ידו מתה: אוקי תורא אחזקתיה. כלומר ואין חרשישין: ולא אמרן אלא צפורן. כלומר שנמצא צפורן בגבו של אחד מהן ולא ידעי אי נתחכך אי ארי דרס ונשמט צפורנו דאין חרשישין לספק דרוסה. אבל מקום צפורנו כו' כלומר אם נמצא מקום צפורן על גבו ודאי חיישינן: אלא בלחה כלומר שהצפורן לחה דאמרי' אי דרוסה הוה והצפורן לחה לא הוה מישתמטא אלא ודאי בכותל נתחכך: והוא דקיימן בדרא דסיחופיה. כלומר דקיימן בשורת אצבעותיו: ספק על ספק לא על. כלומר ספק על זאב בין בהמות ספק

שרקפא. קן של עופות ודרור קן לה (תהלים פד) מתרגמינן שירקפא ובקונטרס פירש סל מלא עופות: **אתי** בהו לידי תקלה. והא דאמר לקמן בפירקין (דף נח.) גבי ביצי ספק טרפה שיחלא קמא משהיון לה אי הדרא טעינה שריא ולא חיישינן לתקלה וי"ל דהא אמר פ"ק דפסחים (דף כ:) דתקלה עצמה תנאי היא ועוד התם אי סופה לטעון ממהרת לטעון ועוד דלמאי דמסיק הכא דלפרסומי מילתא עביד הכי ניחא: **ספק** שונרא ספק קניא אימר קניא. לעיל בפ"ב (דף כח. ד"ה אתא) פירשתי וא"ת דבריש התערובת (זבחים דף עד:) אמרינן גבי נתערבה בטרפה האי טרפה ה"ל אי דידע ליה ניקליה ואי דלא ידע ליה מהיכן ידע א"ר יצחק דאיערב נקובת הקוץ בדרוסת הזאב ור"ל אמר דאיערב בנפולה ורבי ירמיה אמר דאיערב בולד טרפה ורבי אלעזר היא ומפרש דכולהו כר' יצחק לא אמרי בין נקובת הקוץ לדרוסת הזאב מידע ידיע האי משיך והאי עגיל ואי"כ אפשר לברר כאן אי שונרא אי קניא וי"ל דדוקא התם מן הזאב ולמעלה אבל בשונרא לא ידיע ואם תאמר א"כ ליתי התם דאיערוב נקובת הקוץ בדרוסת תתול ובגדיים וטלאים וי"ל דניחא ליה לאוקומי בכל הבהמות והאי דלא משני דאיערוב דרוסת הכלב בדרוסת הזאב דלמא אפשר לברר:

דרוסה שאמרו צריכה בדיקה כו'. פ"ה כגון ספק דרוסת אדי או שדרסה ואין מקום הדריסה ניכר מבחוץ משמע דודאי דרוסה לא מהניא בדיקה וכן פירש הרב רבי יצחק בר' מאיר ז"ל דודאי דרוסה אין לה בדיקה אפעמים שמאדים הבשר ואין יכול לכוין יפה ונראה דיש בדיקה אפילו לודאי דרוסה מדאמר בסמוך בדרוסה עד שיאדים הבשר כנגד בני מעיים ובסימנים עד שיאדימו הסימנים עצמם אבל אם האדים הבשר שכנגד הסימנים ולא האדימו הסימנים כשרה אע"ג דודאי נדרסה שהרי האדים הבשר [1] וא"כ איכא ודאי זיהרא ועוד דקאמר בסמוך דמורי ביה רב מכפא עד אטמא והיינו ע"כ ודאי דרוסה דרב לא חיים לספק דרוסה דלא הדר ביה כדפירש בקונטרס לעיל מההיא דכל גגות (עירובין לד.) והא דאמר בריש פירקין (מג.) נפקא מינה לספק דרוסה ולא אמר לודאי דרוסה משום דאף לספק דרוסה קיימא לן דחיישינן ועוד מדבעי בסמוך ושט נקובתו במשהו דרוסתו נמי במשהו קנה נקובתו בכאיסר דרוסתו בכמה אלמא אע"ג דמאדים במשהו ונדרס ודאי בעי למימר דכשר עד שיהא בו בכאיסר ונראה שגם בקונטרס לא נקט ספק דרוסה אלא משום דאז צריך לבדוק בכל מקום גבה וכריסה ולבה וכל מה שכנגד בני המעיים אבל אם היה ניכר מבחוץ מקום הדריסה לא היה צריך לבדוק אלא כנגד אותו מקום: אילימא אהדדי. דכשם שהם נבעתים ממנו כך הוא נבעת מהם ואין לחוש: **שרקפא.** סל מלא עופות שנכנס הנץ ביניהם: **אחריה דשמואל הוה.** ולאו אורח ארעא לאורויי קמיה באתריה בדבר שהן שוין בו אבל אי הוו פליגי הא לא היה משדר להו קמיה להפסיד ממון ישראל דכל מקום שיש נדוד חטא אין חולקין כבוד לרב כך שמעתי. ול"ג דה"ג אלא אתריה דשמואל הוה ומהכא לא תפשוט דהדר ביה רב דלאו אורח ארעא למישרי באתריה מלתא דאיהו אסר והכי אמרינן בעירובין (דף לד.) ורב אי ס"ל דאסור לימא ליה אתריה דשמואל הוה: **לישדינהו הכי.** ישליכם לנהר כמות שהם: **מפרחן וסלקן.** ולדין אותן ליידים וימכרו לישראל: **ולשהינהו י"ב חדש.** כדין ספק טרפה דלקמן בפירקין (דף נח.): **לידי תקלה.** מיידי דהוה בהו טובא לא מצי לאזדהורי בהו ואתי למיכל חד מינייהו: **אתו.** עובדי כוכבים והדרי ומזדבי לה לישראל: **לפרסומי מילתא.** (א) וכי אזל לנהרא אושא מילתא טפי. ולפי שעופות דקיק היו ומרובים היו לא יכול לבודקן ולהתירן בבדיקה מפני הטורח שמא יטעה באחת מהן אי נמי מיידי דקליש זיהריה דנן לא מאדים בשר ולא מינכר ודבר זה נראה לי: **ממסמס.** מלוכלך: **דרוסה שאמרו.** כגון ספק דרוסת אדי או שראהו שדרסה ואין מקום הדריסה ניכר מבחוץ: **צריכה לבדוק.** גבה וכריסה ולידיה וכל שכנגד (ב) בני מעיים ואם האדים שם בשר שנקוטרוד"א זהו המדרס וטרפה שסופו לשרוף עד שינקוב את בני מעיים ואם לא האדים בשר שם אין צריך לבדוק במקום אחר שאין דרוסה אלא כנגד בני מעיים דלא מיטרפא במקום אחר: **יש דרוסה לסימנין.** אם דרסה כנגדם מי הוי טרפה מי אמרינן קשין הן אבל דרוסה וכשרה או לא: **כנגד בית החלל טולו.** לאפוקי עובי הצואר או הירכים: **סימנים שנדלדלו.** מיידי דא"ר זירא בהנך תרתי דלעיל כבר פירשה פלוני קמסדר ואזיל לכל הנך דאמר בהו ר' זירא הכי: **נדלדלו.** נעקרו במקומות הרבה: **המסמסה מהו.** כגון דרסה בירך שלא כנגד החלל ולאיזו (ג) שניקב הבשר לאחר זמן מהו: **כנגד בני מעיים.** אפילו בהאדימה: **נתמסמס הבשר.** במקום אחד: **רואין אותו כאילו אינו.** ואם יש בו טרפות בגיטל כולו כגון צומת הגידין טרפה דהאי נמי כגטול דמי: **גורדו.** אם היה בא לרפאותו גורדו ומשליכו עד הבשר החי: (ד) **גורדו.** בדל"ת: **הלחה.** מתפרקת ונופלין ממנה חתיכות חתיכות: **מדרב הונא בריה דרב יהושע.** דאמר כל שהרופא גורדו קרוי המסמסה וכאילו אינו והויא לה ריאה שחסרה: **בקוץ עד שהיקב לחלל.** אבל הגיע לחלל יש לחוש שמא ניקבו הדקין ובבדיקה אי אפשר מפני שאין נקב דק ניכר בהן: **בסימנין.** דרסה בסימנין: **עד שיאדימו הן עצמן.** אבל משום האדמת בשר שכנגדן לא מיטרפא דרוב סימנין קשין הן ואין אדם שולט בהן אבל כי האדימו הן עצמן הרי נגלה ששלט בהן: ושט

אהדדי כי פליגי דאיהו קא שתיק ואינהו קמקרקרן מר סבר מעשה קא עביד בהו ומר סבר מחמת בעתותיה הוא דקא עבדן אמר אמימר הלכתא חוששין לספק דרוסה א"ל רב אשי לאמימר האי דרב מאי א"ל (ה) לא שמיע לי כלומר לא סבירא לי ואי בעית אימא הדר ביה רב לגבי דשמואל דההוא (ו) שרקפא דספק דרוסות דאתא לקמיה דרב שדרינהו לקמיה דשמואל חנקינהו ושדנהו בנהרא ואי ס"ד לא הדר ביה לישרינהו אלא מאי הדר ביה ליסרינהו אלא (ז) אתריה דשמואל הוה למה לי למיחנקינהו לישדינהו הכי בנהרא מפרחן וסלקן ולשהינהו שנים עשר חודש (ח) אתי בהו לידי תקלה וליזבנינהו לעובדי כוכבים (ט) אתו לזבנינהו לישראל וליחנקינהו ולישדינהו לאשפה וליטעמיך נישדינהו לכלבים אלא לפרסומי מלתא דאיסורא ההוא בר אווזא דהוה בי רב אשי על לביני קניא נפק אתא כי ממסמס קוציה דמא אמר רב אשי לא אמרינן ספק כלבא ספק שונרא אימר כלבא ה"נ (י) ספק קניא ספק שונרא אימר קניא מחייה אמרי בני רבי חייא (יא) דרוסה שאמרו צריכה בדיקה כנגד בני מעיים אמר רב יוסף הא דבני ר' חייא כבר פירשה שמואל דאמר שמואל משום ר' חנינא בן אנטיגנוס דרוסה שאמרו צריכה בדיקה כנגד בני מעיים בעי אילפא יש דרוסה לסימנים או אין דרוסה לסימנים א"ר זירא הא דבעי אילפא כבר פירשה רב חנן בר רבא דאמר רב חנן בר רבא אמר רב דרוסה שאמרו צריכה בדיקה כנגד בית החלל טולו ואפילו בסימנין בעי אילפא סימנין שנדלדלו בכמה אמר רבי זירא הא דבעי אילפא כבר פירשה רבה בר בר חנה דאמר (יב) רבה בר בר חנה אמר שמואל (יג) סימנים שנדלדלו (יד) ברובן בעי רב אמי המסמסה מהו א"ר זירא הא דבעי רב אמי כבר פירשה רב יהודה דאמר רב יהודה אמר רב בדרוסה (טו) עד שיאדים בשר כנגד בני מעיים (טז) נתמסמס הבשר רואין אותו כאילו אינו (יז) ה"ד נתמסמס אמר רב הונא בריה דרב יהושע כל שהרופא גורדו ומעמידו על בשר חי אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא אייתו קמן ההיא ריאה דכי הוו (יח) מיתבי לה יתבה שפיר וכי הוו מדלו לה הוה (יט) (תלחה ונפלה תילחי תילחי) (כ) וטריפנא לה מדרב הונא בריה דרב יהושע רב נחמן אמר (כא) בקוץ עד שתינקב לחלל בדרוסה משיאדים בשר כנגד בני מעיים רב זביד מתני הכי בדרוסה משיאדים בשר כנגד בני מעיים (כב) בסימנים עד שיאדימו סימנים עצמם אמר רב פפי בעי רב ביבי בר אביי ווש

עין משפט נר מצוה

קעג א טוש"ע יו"ד סימן מז סעיף כ:
קעד ב [מיי' פי"ח מהלכות שחיטה הלכה ב] טוש"ע שם סעי' כח:
קעה ג מיי' פ"ה מהלכות שחיטה הלי"ב טוש"ע שם סעי' יג [וסימן לג סעיף ח]:
קעו ד מיי' פ"ט מהל' שחיטה הל"כ"ח סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' לג סעי' י:
קעז ה ו מיי' פ"ה מהל' שחיטה הל"ט סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' מז סעי' מז [וסימן מח סעיף ה]:
קעח ז מיי' פ"ז מהל' שחיטה הלי"ב טוש"ע יו"ד סי' לו סעי' יח:
ח [טוש"ע יו"ד סי' נא סעי' ו וסימן מ סעיף ב]:
קעט ט מיי' פ"ה מהל' שחיטה הל"י סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' מז סעי' מז:

שיטה מקובצת

(א) דכי הוי מותבי לה יתבא שפיר: (ב) שהרי האדים הבשר ואיכא ודאי דיהרא:

רבינו גרשום

לא על אימור לא על: בעותי קא מבעתי אהדדי. דריס: ההוא שרקפא דספק דרוסות. כלומר סל מלא ספק דרוסות: ולישהנהו י"ב חדש. כלומר ולאחר י"ב חדש לישתרו: יש דרוסה בסימנין או אין דרוסה בסימנין: כלומר בהמה שדרסה חיה מי צריך למיבדקה בסימנין: סימנין שנדלדלו. כלומר נידלדלו ממקומן: המסמסה מהו. כלומר שתמסמס בשר בהמה מהו טרפה אי לא: נתמסמס הבשר רואין אותו כאילו אינו. יש אבר שמותר (ג) יש אבר שאסור: בסימנין עד שיאדימו סימנין עצמן לא חשבינן לה דרוסה:

(ג) כ"ל שמותר אף אם נחסר כמו הטחול והכליות.

מסורת הש"ס

(ה) [עירובין קב: וש"נ], (ו) [גי' הערוך דכפא ע"ש ומביא ראיה מן התרגום דאם עדוק ערך שרקפ], (ז) [עירובין לד.], (ח) [פסחים כ: לג: ב"ק קטו:], (ט) [לקמן נד.], (י) [לעיל מב: מד.], (יא) [ל"ל ברובן טרפה], (יב) [לקמן עז. ע"ש וגם בכש"י שם ורש"י דהכא], (יג) [ל"ל מיתלא ונפלה תילחי תילחי כ"ה גרסת הערוך ערך תלה ב'], (יד) בש"ס: וכל שכן כנגד, (טו) [ל"ל גודלו בדל"ת. רש"ל],

גליון הש"ם

גמ' נתמסמס וכו'. עיין לקמן דף עז ע"ל תוס' ד"ה נתמסמס:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לפרסומי מילתא דכי: (ב) ד"ה המסמסה וכו' ולאיזו שנירקב הבשר:

לעזי רש"י

שנקוטרוד"א [שנקטירו"ד]. רווי דם.

מוסף רש"י

סימנים שנדלדלו. נתלשו בכמה מקומות וממונכין כלן מעט וכלן מעט (לעיל מב:). נתמסמס הבשר. בשר הנשאר לכסוי נקב (לקמן עז.).

וושט נקובתו במשהו. תנן (לעיל דף מב.) הלכך דרוסתו נמי פשיטא לי דבמשהו: **קנה נקובתו בכאיסר. תנן** [לקמן]: **דרוסתו בכמה.** רוחב צריך להאליס[ח]: **אחד זה ואחד זה.** וושט וקנה דרוסתו במשהו: **מאי טעמא זיהרא מיקלא קלי ואזיל** גרסינן: **מורי כה רב.** רב היה רגיל להורות שצריכה בדיקה מכפא **ועד אטמא: כפא דידא.** של יד דהיינו עצם רחבה של כתף אשפלדו"ן בלע"ז: **עד אטמא.** הירך דהיינו כנגד בני מעיים דריאה וכבד נמי מיקרו בני מעייס לקמן (דף ט:) גבי נחמרו בני מעיה: **כפא דמוחא.** כף הגולגולת דהיינו כל החלל ופף כנגד הסימנים: **מנו רב ומנו רב.** מי הוא זה רב שאומרים לפניהו כל שעה: **ולא נהירא ליה.** אין אתה זכור מי הוא והלא ראיתי[ט] קודם שהלך לבבל שהיה משמש את הנשיא: **נישיבה.** הוא היה יושב ואני עומד שהיה חשוב ממני: **ומאן גבר.** במה הוא גדול: **בכולא.** בתורה ובחסידות: **פתח ר"ל ואמר.** נהירא לי וזכור הוא לטובה: **שמוטה ושחוטה.** נמצאת גרגרת שמוטה ושחוטה ואין ידוע אם קודם שחיטה נשמטה: **בשרה.** שאם נשמטה תחלה היתה יורדת למטה ושוב אינה נשחטת: **ויקיף.** יחתכנה במקוש אחר אם דומין מראיהן של חתכיה טרפה דהואיל ודומין י"ל שאף חתך הראשון לאחר עיקור נעשה: **אב שמעתתא.** בריש פירקין (דף מב.): **רישא.** לייד: **מחו.** לחיותה: **בגידא דגשיא.** בזחליס או במקל: **וקטלי.** שהיתה מתה בכך: **אתו לקמיה דרבי יהודה.** לשאלו על כך שאם לקתה בגיד הנשה שלה תהא טרפה אחרי שאנו רואין שהיא מתה במכה זו: **אלא מה שמנו חכמים. ולקמיה פריך הא קא חזינן דמתה: מחו בכולייתא.** מכין בחץ החיה בכולייתא מלמעלה ומכוונים שאין החץ נכנס בו ויורדת למטה מן הכליות לאחר: **וקטלי.** מתה מאליה: **אתו לקמיה. לשאול אם ישחוטה אחר המכה מהו: דאי בדרי לה סמא.** אם מפזרין עליה סם: **מתני' ניקבה הגרגרת. בלא חסרון איסר כדמפרש: או שנסדקה.** לאורכה וכדאמרן[ט] אם נשתייר הימנה למעלה ולמטה: **נפחתה הגולגולת.** העצם נפחת ורואין אנו שלא ניקב הקרום: **זה לתוך זה.** שסמוכין הן ודופנן של שניהם אדוקים זה לזה ובאמצעיתן הן נקובין זה לזה ואם חזרו ונקבו במקום אדיקת דופנותיהן אין הנקב נראה לחוץ אלא זה לתוך זה כשרה דהא להדדי נמי שפכי: **ניטל לחי התחתון.** מעל הבשר והסימנים מחוברים בבשר: **הא.** מדרי"ץ של נקבה שהוולד מונח בה: **וחרוסה בידי שמים.** מפרש בגמרא (לקמן נה:) שנמקה ריאה שלה בידי שמים כגון שנבעתה מקול רעם וברקים. חרותה קשה כחריות דקל. ובגמ' (שם) מפרש מנא ידיע אם בידי שמים אם בידי אדם: **הגלודה.** שניטל עורה או מחמת שחין או מחמת מלאכה ולא נשתייר כלום. ובגמ' (שם) מפרש כמה ישאר מן העור ותהא כשרה: **גמ'** כל היכא דתני אנו מיעוטא משמע אנו ותו לא: **תנא טרפות.** משניהנו לטרפות: **ותנא זה הכלל.** לאתויי הנך דלא תנינהו: וחזייה

אילימא כפא דידא היינו כנגד בני מעים. פירש הקונטרס כפא דידא עצם רחב של כתף אקורין אשפלדו"ן בלע"ז עד אטמא הירך דהיינו כנגד בני מעייס דריאה וכבד נמי מיקרו בני מעייס לקמן (דף ט:) גבי נחמרו בני מעייס לקמן (דף ט:) גבי נחמרו בני מעייס ופשה לפירושו דנהי דבלשון משנה ובריתא הוו בכלל בני מעייס בלשון אמוראי לא הוו בכלל כדמוכח לעיל (דף נח:) גבי נפולה דקאמר אמימר נפולה שאמרו צריכה בדיקה כנגד בני מעים ומר זוטרא מוסיף כנגד כל החלל משמע דלא מיקרי בני מעייס אלא כרס ודקין ואתא מר זוטרא לאוסופי עד כנגד הדפנות כגון ריאה ולב וכבד וקורקבן ובתר הכי בעי רב הונא נגד הסימנין מאי ואמר ליה רב אשי דקשין הן אצל נפילה וכן לעיל (דף נג:) דקאמר שמואל דרוסה שאמרו צריכה בדיקה כנגד בני מעייס ואמ"כ מוסיף רב חנן בר רבא משמיה דרב כל החלל וגראה דכפא דידא דהכא מסוף כפא דידא עד אטמא דאין בכלל זה אלא כרס ודקין ולהכי פריך היינו כנגד בני מעייס והא דלא משני מתחלת כפא שבא להוסיף אף ריאה וכבד משום דמשמע ליה כפא סוף כפא וגם הוה ליה למנקט כנגד כל החלל וגם ניחא ליה למימר מכפא דמוחא כדשמעינן ליה לרב לעיל (שם) דקאמר צריכה בדיקה נגד כל החלל ואפילו בסימנין: **יביא** ויקיף. יחתוך סימן זה עצמו שנשחט במקוש אחר אם דומה מראית של חתכיה טרפה דהואיל ודומין י"ל שאף חתך הראשון אחר עיקור נעשה והיא דפ"ב (לעיל כח.) דשחט את הוושט ונמצאת גרגרת שמוטה זה היה מעשה ואמרו כל ספק בשחיטה פסולה אין יכול להקיף על ידי שיחתוך הוושט עדיין במקוש אחר דממה נפשך לא יהו דומין החתוכין זה לזה אפילו נשמטה הגרגרת קודם שחיטה דאותה שעה היה עדיין חיות בוושט ועכשיו אין בו חיות כלל וא"ת ויביא עוף אחר וישחוט בו את הוושט ואמ"כ ישמוט את הגרגרת וירקה אם מראיהן של השמוטות הללו שוין וי"ל דאין מקיפין אלא באותו עוף עצמו או באותה הבהמה עצמה ולמאי דגרסינן כאן בספרים יביא בהמה אחרת ויקיף קשה: **ואלו** כשרות בבהמה. כולהו לריכי כדפרישנא בריש פירקין (דף מב. ד"ה ניקבה) [שיך לע"ב]: **וחזייה** לדרב מתנא דאתיא בזה הכלל מ"ט דדמיא לנטולי.

ואע"ת דהכא משמע בין לר"י בין לר"ל דלא מרבינן בזה הכלל אא"כ דמיא להנך דמתניתין ואם כן ההיא דרכים בר פפא דלקתה בכוליא אחת היכי אתיא האמר בריש פירקין (לעיל מג.) דלעולא דאמר מ' טרפות מנו חכמים דאתי למעוטי דרכים בר פפא דלא דמיא וי"ל דסבר רבים דמרבינן בזה הכלל אע"ג דלא דמי ורבי יוחנן ור"ל פליגי עליה כמו עולא א"נ סבר כר"ל דאלו כשרות דוקא ואתיא מאלו כשרות כי היכי דאתי דרב מתנא לר"ל אע"ג דלא אתיא בזה הכלל וא"ת ואמאי מוקי תלמודא פלוגתייהו בדרב מתנא לוקמה בדרכים דרבי יוחנן סבר חזייה לדרכים דאתיא בזה הכלל ואע"ג דלא דמיא ואתא אלו טרפות למעוטי ור"ל סבר דחזייה לדרכים דלא אתיא בזה הכלל משום דלא דמיא ותני אלו כשרות למימר דהני הוא דכשרות הא דרכים בר פפא טרפה וי"ל דקיס ליה למסדר הש"ס דפליגי בדרב מתנא: אין

ווושט נקובתו במשהו דרוסתו בכמה בתר דבעיא הדר פשטה אאחד זה ואחד זה במשהו מאי טעמא זיהריה מקלא קלי ואזיל יתיב רב יצחק בר שמואל בר מרתא קמיה דרב נחמן ויתיב וקאמר [ב]דרוסה שאמרו צריכה בדיקה כנגד בני מעיים [ג](ר"נ אמר) האלהים מורי בה רב מכפא ועד אטמא מאי כפא אילימא כפא דידא היינו כנגד בני מעיים אלא [ד]מכפא דמוחא עד אטמא כי סליק רב חייא בר יוסף אשכחינהו לרבי יוחנן וריש לקיש דיתבי וקאמרי דרוסה שאמרו צריכה בדיקה כנגד בני מעיים אמר להו האלהים מורי בה רב מכפא ועד אטמא א"ל ריש לקיש מנו רב ומנו רב ולא ידענא ליה א"ר יוחנן ולא נהירא ליה לאותו תלמיד ששימש את רבי רבה ור' חייא והאלהים כל אותן שנים ששימש אותו תלמיד בישיבה אני שמשתי בעמידה ומאן גבר הוא גבר בכולא מיד פתח ריש לקיש ואמר ברם זכור אותו האיש לטוב שאמרו שמועה מפיו [ג]שמוטה ושחוטה כשרה שאי אפשר לשמוטה שתיעשה שחוטה ור' יוחנן אומר [ד]יביא ויקיף אמר רב נחמן [ה]לא שנו אלא שלא תפס בסימנים אבל תפס בסימנים ושחט אפשר לשמוטה שתיעשה שחוטה: זה הכלל: לאתויי מאי לאתויי [ג]שב שמעתתא דבי יוסף רישבא מחו בגידא נשיא וקטלי אתו לקמיה דרבי יהודה בן בתירא אמר להו וכי להוסיף על הטרפות יש אין לך אלא מה שמנו חכמים [ו] רב פפא בר אבא רישבא מחו בכוליא וקטלי אתו לקמיה דרבי אבא אמר להו [ז]וכי להוסיף על הטרפות יש אין לך אלא מה שמנו חכמים והא קא חזינן דקא מתה גמירי דאי בדרי לה [ח]סמא חייא: **מתני'** ואלו כשרות בבהמה [ט]ניקבה הגרגרת [י]או שנסדקה עד כמה תחסר רשב"ג אומר [כ]מעד כאיסר האיטלקי [ל]נפחתה הגולגולת ולא ניקב קרום של מוח [מ]ניקב הלב ולא לבית חללו [נ]נשברה השדרה ולא נפסק החוט שלה [ס]ניטלה הכבד ונשתייר הימנה כזית [ע]המסס ובית הכוסות שניקבו זה לתוך זה [פ]ניטל הטחול [צ]ניטלו הכליות [ק]ניטל לחי התחתון [ר]ניטלה האם שלה [ש]וחרותה בידי שמים [ת]הגלודה רבי מאיר מכשיר וחכמים [א]פוסלין: **גמ'** אתמר רבי יוחנן אמר אלו טרפות דוקא ור' שמעון בן לקיש אמר אלו כשרות דוקא במאי קא מיפלגי בדרב מתנא [ב]דאמר רב מתנא האי בוקא דאטמא דשף מדוכתיה טרפה ר' יוחנן אמר אלו טרפות דוקא תנא טרפות ותנא זה הכלל

וחזייה

מ) נראה דל"ל ששימש את רבי רבה ור"ח כלומר שהיה לומד אצל רבי ור"ח.

מסורת הש"ס

א) [לעיל נג:], ב) [ל"ל אמר ליה רב נחמן ועיין בהרא"ש], ג) לעיל מב., ד) [ברא"ש בב"מ עד: גרים הכא אמתרין], ה) [לקמן מ:], ו) [לעיל מו.], ז) [לעיל מב:], ח) [לעיל מד.], ט) נדה נה., י) לעיל מב., כ) בס"ג: ראיתו (הייט ראית אותו), ל) [לעיל מה.], מ) ר"ל החלב, נ) [לעיל נח: אימא הוא מר בריה דרבי נחמיה], ס) [ועיין תוס' שבת נג. ד"ה אילימא וכו' וקל"ע],

גליון הש"ם

תוס' ד"ה וחזייה וכו' דקים ליה. כעין זה בתוס' שבת דף ט ע"ב ד"ה הא וש"נ:

הגהות הב"ח

(א) גמ' שמנו חכמים דבי רב פפא:

מוסף רש"י

הגלודה. בהמה שנקלף עורה מפני טורח מלאכה או מחמת שחין (נדה נה.). **בוקא דאטמא.** קולית הירך. בוקא כמו בוכנא עגולת ראשו ותמוך בחור כעלי זה התמוך בחור המכתשת (לעיל מב:). **דשף מדוכתיה.** שקפץ ממקומו חוזר שבעצם אליה שהוא תמוך בו, ולקמן מפיים והוא דאיעבוט מיני (שם).

רבינו גרשום

אי נימא מכפא דידא כו' פְּלֵצָא בלשון כנען. מכפא דמוחא עד אטמא כלומר כל הצואר כולו מן הראש ועד הירך. (כי ה) הוה לר' רב ור' חייא כלומר שהיו אומר לר') שמוטה ושחוטה כשרה כלומר שחט את הבהמה ולאחר שחיטה נמצאת הגרגרת שנשמטה ממקומה כיון דנשחטה כשרה דאי נשמטה ממקומה קודם שחיטה לא היה יכול לשוחטה. ור' יוחנן אמר יביא בהמה אחרת ויקיף כלומר יביא בהמה אחרת וישמטנה לאחר שחיטה וידמה לו אם דומה אם לאו. אמר רב נחמן לא שנו אלא שלא תפס בסימנין ושחט ודאי דאמרי' אי אפשר לשמוטה שתיעשה שחוטה אבל תפס בסימנין ושחט אפשר לשמוטה שתיעשה שחוטה וטרפה: רישבא. צייד: ואי

עין משפט נר מצוה

קפ א ב מיי' פ"ה מהל' שחיטה הל"ח והל"י סמג עשין קג טוש"ע יו"ד סי' מז סעי' טו:

קפא ג מיי' פ"ג מהל' שחיטה הל"ז סמג שם [וכרב אלפס פרק שני דמכילתין דף רסח.]:

קפב ד ה מיי' שם הל"ז טוש"ע יו"ד סי' כד סעי' יח [וכרב אלפס שם]:

קפג ו מיי' פ"ח מהל' שחיטה הלכה כו [וס"י הלכה יב] סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' מד ס"ב:

קפד ז מיי' פ"ג מהל' שחיטה הלכה כג סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' לד סעי' ב:

קפה ח מיי' שם הלכה כד

קפו ט מיי' שם הלכה כג טוש"ע שם סעי' ב:

קפז י מיי' פ"ו מהל' שחיטה הלכה ד סמג שם טוש"ע יו"ד סי' ל סעי' ב:

קפח כ מיי' שם הל"ה סמג שם טוש"ע יו"ד סי' מ סעי' ב:

קפט ל מיי' פ"ט מהל' שחיטה הל"ח סמג שם טוש"ע יו"ד סי' נד ס"ב:

קצ מ מיי' פ"ח מהל' שחיטה הל' כח סמג שם טוש"ע יו"ד סי' מח ס"ח:

קצא נ מיי' שם פ"ו הל"ח סמג שם טוש"ע יו"ד סי' מח סעי' ז:

קצב ס מיי' שם הל"כ סמג שם טוש"ע יו"ד סי' מג סעי' ח:

קצג ע מיי' שם פ"ח הל' כה סמג שם טוש"ע יו"ד סי' מד סעי' ח:

קצד פ מיי' פ"ח מהל' שחיטה הל' כג סמג שם טוש"ע יו"ד סי' לג ס"ח:

קצה צ מיי' שם הל' כה סמג שם טוש"ע יו"ד סי' מה סעי' ח:

קצו ק מיי' פ"ח מהל' שחיטה הלכה ט סמג שם טוש"ע יו"ד סי' לו סעי' יד:

קצז ר מיי' פ"ט מהל' שחיטה הל"ז סמג שם טוש"ע יו"ד סי' נט ס"ח:

לעזי רש"י

אישפלדו"ן. עצם השכם. מדרי"ץ. רֵחֵם.

שיטה מקובצת

(א) צריך להאדים מי אמרינן זיהרא קלי ואזיל עד ושט והוי במשהו הס"ד: (ב) בגידא דנשיא בחץ או במקל: (ג) החץ נכנס ויוצא ויורד למטה: (ד) ונראה דכפא דידא דהכא היינו מסוף כפא: